

Bytí jsoucího (jsoucna)

Jsoucno (pravé jsoucno) je vždy událostí, tj. má svůj počátek, průběh a konec. Pokud nejde o nejnižší úroveň jsoucího, představuje složité, tj. komplikované jsoucno jakousi více nebo méně pevně soustředěnou (integrovanou) strukturu, v jejímž rámci dostávají své místo a zejména svou funkci jsoucna nižších úrovní. Nejsrozumitelněji to lze pozorovat a ukázat na živých bytostech (organismech): mnohobuněčný organismus v sobě, tj. ve svém událostním dění, integruje (sjednocuje) událostní dění mnoha buněk, které sice zachovávají v něčem svou samostatnost a svébytnost, ale podřizují se vůdčí funkci organismu jako celku, takže v něčem jsou samostatné, ale nikoli úplně samostatné. Každá buňka v sobě sjednocuje různé vnitrobuněčné orgány, jejich samostatnost resp. nezávislost na celé buňce však je už mnohem menší, ale není nulová; některé lze uměle vyjmout a přenést do jiné buňky a ponechat je nové, odlišné integrující schopnosti, přičemž něco z funkčnosti příslušné vnitrobuněčné složky zůstane v jistém rozsahu zachováno. Zajímavé je při tom, že tempo dění nižších složek nemusí být stejné jako tempo dění příslušné složky vyšší nebo případně jako tempo dění buňky jako celku, i když tato různá tempa mohou být významným způsobem také koordinována. Odtud je zřejmé, že o „bytí“ lze mluvit (a uvažovat) nejen v případě celků, nýbrž i v případě subsložek celků: buňka v nějakém tělesném orgánu může žít svým tempem a může začínat i končit odlišně od začátku i konce, ale i tempa onoho orgánu jako sub-celku, a někdy i odlišně od tempa a počátku i konce organismu jako celku. Docela zvláštní poměry panují v případě vztahů mezi pro život nezbytnými prvky, jimž resp. jejichž atomům se dostává významných funkcí v molekulách, makromolekulách, vnitrobuněčných orgánech a pak dál a výš: jádra atomů se zdánlivě ničeho neúčastní, jejich kontakty s většími polo-celky (subsložkami) jsou prostředkovány pouze nesledovatelným chováním „jejich“ elektronů (které se však stále vyměňují, takže je pro nás naprosto neuchopitelné, jak jejich chování může souviset s „celkovým plánem organismu“, jak to formuloval třeba Whitehead). A samo „bytí“ atomových jader je zvenčí takřka neregistrovatelné, pokud nejde o něco takového jako rozpad jádra; ovšem zároveň víme, že ta navenek zdánlivá stabilita je pouze úžasně efektivním výsledkem koordinace rychlých, ba někdy mimořádně rychlých průběhů vnitrojaderných procesů, jaké si v nejlepším případě dokážeme jen teoreticky konstruovat, ale jaké nikdy nemůžeme a nebudeme moci přesně a v jednotlivostech sledovat.

(Písek, 130720-1.)